

gimnaziji več rodov srbske mladine ruskega jezika. Med profesorskim vseučiliškim osebjem je nekoliko mož, ki so dovršili študije na ruskih univerzah. Kar se tiče znanja ruskega jezika v širokih slojih srbske inteligence, se širi med njo čimdalje bolj. Zanimanje za ruske razmere in za ruski jezik se more opazovati tudi pri najnovejši srbski književnosti, ki se je vsled proizvodov M. Glišića, Veselinovića, S. Sremca, Matavulja in drugih oprostila nemškega vpliva in se je približala po svoji smeri in značaju ruskemu umetniškemu realizmu. Ne malo podpira le-ta uspeh ruskega jezika na Srbskem zglad kraljevske družine, od katere sta oba velika

ti listi so bili slabo urejevani. Tako se izdaja na primer v Parizu že 32 let list „Bulletin Polonais“, ki reprezentira še staro emigracijsko tradicijo. „Bulletin Polonais“ izhaja vsak mesec in ga urejujejo učenci še starejše poljske šole; radi tega to poljsko glasilo nima za Poljake nobenega pomena, tembolj ker se bavi samo s prevodi poljskih leposlovnih del; politične vesti so izključene. H koncu marca leta 1903. pa je pričel na Dunaju izhajati informacijski list, tiskan kot manuskript, pod naslovom „Polnische Korrespondenz“. Potreba takega poljskega lista v nemškem jeziku, ki bi obveščal tuji tisk o poljskih zadevah, se je čutila že davno.

PLETARSKA SOLA V RADOVLJICI

FOT. FR. VENGAR

kneza, prestolonaslednik Jurij in njegov brat Aleksander, gojenca ruske šole in se še tudi zdaj pečata z ruskim jezikom in slovstvom pod vodstvom prof. Beliča, učenca moskovske univerze, in ruskega polkovnika Suljmeneva.

Fr. Št.

09660

Poljski listi, izdajani v tujih jezikih. Poljski listi, ki se izdajajo v zahodni Evropi v tujih jezikih, imajo že stoletno tradicijo. Za informacijo političnim krogom omikanega sveta, da se tujini vedno pred oči stavi poljska stvar, so se izdajali že v prejšnjih časih, in sicer na Francoskem, Angleškem in v Švici, poljski listi v francoskem jeziku, toda

To vrzel v poljski književnosti sta izpolnila na Dunaju bivajoča poljska časnikarja gg. A. Nowicki in O. Obogi, ko sta začela izdajati „Polnische Korrespondenz“. List izhaja vsako soboto in včasih ima, kakor pač potreba nanese, posebno litografirano prilogo. Ker je list imel lep uspeh, pričela sta omenjena časnikarja leto pozneje izdajati nov poljski list v nemškem jeziku „Polnische Post“. „Polnische Korrespondenz“ je pa ostala to, kar je bila poprej, namreč poljsko glasilo, ki obvešča tuji tisk o poljskih zadevah. Novi list „Polnische Post“ je tednik, ki izhaja na Dunaju vsako sredo in obvešča vso tujino nepristransko o napredku poljskega naroda v vsakem pogledu. List ima veliko naročnikov med nemškim prebivalstvom ne le na Dunaju ampak tudi v Berlinu, zlasti se za

ta list zanimajo nemški obrtniki. „Polnische Post“ je uređovana zelo spretno, zanimivo in vestno poroča o vsakem imenitnejšem pojavu na poljskem političnem, umetniškem, znanstvenem in gospodarskem polju.

Wladyslaw Boguslawski, zasluŹni poljski kritik in publicist, je obhajal svojo sedemdesetletnico. Boguslawski spada k tistim pisateljem, ki svoj pisateljski poklic smatrajo za svečeniško zvanje. Njegov značaj je čist, čisto njegovo pero. — Porodil se je l. 1838. v Varšavi, kjer je dovršil tudi srednjo šolo. Vseučilišče je študiral v Moskvi, Peterburgu, Parizu in Heidelbergu. Udeležil se je poljske vstaje in zato je preživel od l. 1863. do l. 1868. v pregnanstvu. Vrnivši se v domovino, je začel knjiŹevno delovati kot gledališki kritik v „Kurjeru Warszawskem“. Obenem je sodeloval pri „Gazeti Polski“, kamor je, vrsteč se s Sienkiewiczem, pisal podlistke pod naslovom „Bez tytułu“. Spisal je nekoliko novel in dobrih znanstvenih del. Od l. 1890. do danes je urednik „Biblioteke Warszawskie“. Najbolj znan je Boguslawski po svojih gledaliških ocenah, ki jih je objavljaval v „Tygodniku ilustrowanem“, „Kurjeru Codziennem“ in dr. Njegove glediške ocene nimajo sebi enakih. S svojimi ocenami je Boguslawski poljsko občinstvo naučil smatrati gledišče za dom lepote in je Ź njimi povzdignil umetniško izobrazbo poljskega občinstva.

Ludomir Gadon. Poljski knjiŹevnosti je zopet umrl imeniten delavec. V Krakovu je umrl Ludomir Gadon, znani in zazluŹni publicist in zgodovinar, ki je dovršil 76 let. Gadon je študiral gimnazijo v Mitavi, vseučilišče v Dorpatu. L. 1863. je bival v Londonu kot tajnik diplomatskega urada. Štiri leta pozneje je odšel v Pariz, kjer je po raznih službah postal l. 1880. tajnik zgodovinsko-literarnega društva in ravnatelj poljske knjiŹnice. Spisal je mnogo zgodovinskih spisov, od katerih imenujemo: „Przejsćie Polaków przez Niemen“, „Z Źycia Polaków we Francji“, „KsiąŹe Adam Czartoryski“. Glavno delo Gadonovo, katero je pisal nekoliko let, je „Emigracja polska“ (1902).

Jan Ludwik Poplawski. Pred kratkim je vsled raka umrl eden izmed najbolj odličnih poljskih časnikarjev, J. L. Poplawski, v 54. letu svoje starosti. Umrli je bil časnikar-politik v velikem štilu, ki je videl bodočnost Poljske v poljskem chlopu; zato je bil demokrat v najširšem pomenu besede. Ker se je kot slušatelj prava zapletel v proces Adama Szymańskega, je bil tri leta interniran v Vjatkí. V tem času je začel dopisovati v razne varšavske liste pod psevdonimom „Wiat“ in od te dobe ni odloŹil časnikarskega peresa iz roke. Vrnivši se v Varšavo je postal sotrudnik „Pravde“ in je kmalu s svojimi članki obrnil nase pozornost občinstva. Leta 1886. je s tovariši ustanovil v Varšavi tednik „Glos“, ki mu je bil najbolj marljiv sotrudnik do l. 1894. V tem letu je bil na denunciacijo policijskega agenta Wińniewskega aretirán in zatvorjen na 13 mesecev. Ko je bil oproščen, se je preselil v Lvov in postal sotrudnik „Kurjera Lwowskega“ in drugih listov. Pozneje je ustanovil dnevnik „Wiek XX.“, za katerega je pisal vse uvodne članke sam. Ko so se v poljskem kraljevstvu politične razmere izpremenile, je odšel zopet v Varšavo, kjer je bil urednik „Gazete Polske“ do svoje smrti. J. L. Poplawski je bil vsestransko izobraŹen moŹ in je spadal k najbolj spretnim poljskim publicistom.

Fr. Št.

○1860

Število Slovanov. Prof. T. D. Florinski podaja v svojem delu „Slavjanskoe plemja“, ki ga je izdal letos v Kijevu, statistične podatke o številu Slovanov. Po trditvi Florinskega je

1. Rusov	102,840.000
in sicer	
Velikorusov	65,034.000
Malorusov	30,925.000
Belorusov	6,861.000
2. Bolgarov	5,440.000
3. Srbo-Hrvatov	9,135.000
4. Slovencev	1,475.000
5. Čehov	7,237.000
6. Slovakov	2,671.000
7. LuŹiških Srbov	157.000
8. Poljakov	19,200.000
9. Kašubov	366.000
Skupaj	148,521.000

Seveda so te številke samo pribliŹne, ker se izpreminjajo ne le vsak mesec, ampak vsak dan. Zanimivo je izvedeti, koliko Slovanov so našeli prejšnji slovanski statistiki:

L. 1826. je Šafařik naštel Slovanov	55,270.000
„ 1842. Šafařik	78,691.000
„ 1876. Budilovič	90,329.633
„ 1885. Rittich	95,000.000
„ 1885. Kočubinski	99,277.000
„ 1887. Louis Leger	101,724.000
„ 1896. T. D. Florinski	103,000.000
„ 1900. Lubor Niederle	138,591.800

Ako se bodo Slovani tako množili kakor dozdej — pravi Florinski — jih bode torej v l. 1911. Źe 186,000.000 in l. 1925. Źe 200,000.000.

Fr. Št.

○1860

Judovski Źargonovi tisk na Poljskem. Judovskega Źargonovega tiska ni niti na Nemškem, niti na Francoskem, Španskem, Laškem, Švedskem. Za glavno ognjišče si je ta Źargonovi tisk izbral Poljsko, kjer je bolj zastopan nego na Angleškem, Ruskem, Ogrskem in v Ameriki. Pet judovskih Źargonovih listov izhaja sedaj v Varšavi, eden v Lodzi, v Vilnem se niti seštetí ne morejo; mnogo se jih tiska v Galiciji, in to ne samo v velikih mestih, kakor v Krakovu in Lvovu, temveč tudi v Przemislu, Drohobiczu . . . Hebrejski listi niso imeli uspeha, ker je širokim slojem judovskih prebivalcev hebrejščina nerazumljiv jezik. Tako je n. pr. list „Haceřira“, ki je bil tiskan v hebrejskem jeziku in se je izdajal v Varšavi, v kratkem času nehaj izhajati. Na celem evropskem kontinentu izhaja le še edini hebrejski dnevnik „Hazman“ v Vilnu, pa ta samo Źivotari. Listi, tiskani v judovskem Źargonu, so se na Poljskem pokazali pred dvema letoma. Velikanski uspeh Źargonovega „Freinda“ peterbuškega je dal pokret k ustanovljenju podobnih listov na Poljskem. „Freind“ je imel izpočetka 75.000 naročnikov; njegova smer je „napredna“. Ustanavljenje Źargonovih listov v Varšavi je napravilo veliko konkurenco „Freindu“, tako da ima sedaj samo 35.000 naročnikov. Največji konkurent „Freindu“ je „Idisches Tageblatt“. Le-ta poljudni dnevnik se tiska v 70.000 iztisih in je najbolj razširjen izmed vseh Źargonovih listov na Poljskem. Razen tega izhajajo v Varšavi „Unser Leben“, „Letzte Post“ (dnevnik) in „Freitag“ (tednik). V Lodzi izhaja dnevnik „Lodzer Nachrichten“. Vsi Źargonovi listi so liberalni in kateksohen judovski: sionističnega lista Źargonovega še ni. Vsi listi imajo toliko sotrudnikov, da bi se lahko izdajalo 100 Źargonovih dnevnikov. — Sicer so druge stroke Źargonove knjiŹevnosti šele v povojih. Vse knjige in brošure bi se dale kupiti za 8—10 rubljev. — Med Źargonovimi pisatelji je precej nadarjenih moŹ, kakor n. pr. Perec, Asz, Spektor, Dinczon, ki se pa več pečajo s politiko in gospodarstvom nego z beletristiko.